

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.

Παιδαγωγικό Τμήμα

Εκπαιδ. Μηχανολόγων Μηχανικών

2020-21

Καλλιόπη Κουενού
Ντίνα Κουρμούση

Περιεχόμενα μαθήματος

- Αναπτυξιακή ψυχολογία: Ορισμός, περιεχόμενο και ιστορία.
- Εισαγωγή στην ανθρώπινη ανάπτυξη: Περίοδοι και τομείς.
- Θεωρίες Ανάπτυξης.
- **Περιβάλλον και κληρονομικότητα.**
- Βρεφική ηλικία.
- Πρώτη παιδική ηλικία (προσχολική).
- Μέση παιδική ηλικία (σχολική).
- Εφηβεία.
- Αναδυόμενη ενηλικιότητα.

Ενότητα 4: Περιβάλλον και Κληρονομικότητα

▪

Περιβάλλον & Κληρονομικότητα

- https://www.youtube.com/watch?v=fpf4F8K2to4&ab_channel=WesternSydneyUniversitySchoolofEducation

Περιβάλλον & Κληρονομικότητα

Κεντρικά ερωτήματα που υπήρξαν τα τελευταία 130 χρόνια:

- «Ποιος από τους δύο παράγοντες, η κληρονομικότητα ή το περιβάλλον διαδραματίζει σπουδαιότερο ρόλο στην ανάπτυξη»; «Ποιος είναι η βασική πηγή της νοημοσύνης»; Τα αποτελέσματα ήταν ασαφή και υπήρξε πολωτικό και διχοτομική αντίδραση οπότε το ερώτημα άλλαξε σε:

Περιβάλλον & Κληρονομικότητα

Ενδεικτικές πολωτικές και διχοτομικές αντιδράσεις φαίνονται στην ευγονική, με εκπρόσωπο τον F. Galton, ο οποίος υποστήριζε πως η πολιτεία θα έπρεπε να:

α) επιβάλει στα μέλη της κοινωνικής και πνευματικής ελίτ να παντρεύονται νωρίς και να κάνουν όσο το δυνατόν περισσότερα παιδιά και

β) λάβει μέτρα για τον περιορισμό των γεννήσεων στα κατώτερα κοινωνικά στρώματα, με στόχο να αποφευχθεί η αναπαραγωγή ατόμων που υστερούν διανοητικά

Πειράματα ευγονικής: <https://www.mixanitouxronou.gr/stirosan-230-chiliades-anthropous-sti-souidia-giati-nothevan-tin-katharotita-tis-filis-i-anatrichiastiki-apokalipsi-gia-to-programma-pou-efarmoze-epi-40-chronia-i-chora/>

Περιβάλλον & Κληρονομικότητα

- *«Σε ποιο βαθμό η κληρονομικότητα και το περιβάλλον καθορίζουν και ρυθμίζουν την ανάπτυξη»; «Σε τί ποσοστό κάθε παράγοντας συνεισφέρει στη νοημοσύνη;»* Καθώς πάλι τα αποτελέσματα ήταν δυσερμήνευτα το ερώτημα έγινε:

Περιβάλλον & Κληρονομικότητα

- *«Πώς αλληλεπιδρούν οι κληρονομικοί παράγοντες (γονίδια κτλ.) μεταξύ τους και με τους ειδικούς περιβαλλοντικούς παράγοντες (προγεννητικοί παράγοντες, επιπλοκές τοκετού, παιδικές ασθένειες, υποσιτισμός, μορφωτικό επίπεδο γονέων, γλωσσικό περιβάλλον, τιμωρητικοί ή όχι γονείς, αριθμός μελών οικογένειας, σχολική εκπαίδευση κτλ.);»*

Περιβάλλον & Κληρονομικότητα

Τι λέτε πως ορίζουμε ως γονίδια,

Τι λέτε πως ορίζουμε ως περιβάλλον;

Περιβάλλον & Κληρονομικότητα

Περιβάλλον: το σύνολο των πραγμάτων, των καταστάσεων και των συνθηκών που περιβάλλουν τον οργανισμό. Οι περιβαλλοντικές επιδράσεις μπορεί να είναι βιολογικές, κοινωνικές, κοινωνικοοικονομικές, κ.ά.

Γονίδια: τα τμήματα ενός μορίου DNA που λειτουργούν ως γενετικές μήτρες της ανάπτυξης του οργανισμού.

– Γονότυπος: το σύνολο των γονιδίων που κληρονομεί ένα άτομο

– Φαινότυπος: Τα παρατηρήσιμα χαρακτηριστικά του ανθρώπου που απορρέουν από την αλληλεπίδραση γονότυπου και περιβάλλοντος.

– Φάσμα αντίδρασης: Το πεδίο αντίδρασης ενός γονότυπου, στην πρόβλεψη του φαινότυπου

Περιβάλλον & Κληρονομικότητα

Για να ανακαλύψουν τις επιδράσεις των γονιδίων οι γενετιστές μελετούν τους οργανισμούς σε επίπεδο γονοτύπου και φαινοτύπου.

Γενετιστές της συμπεριφοράς: ερευνητές που προσπαθούν να καταλάβουν πώς συνδυάζονται οι γενετικοί παράγοντες με τους παράγοντες του περιβάλλοντος για την παραγωγή των ατομικών διαφορών της συμπεριφοράς.

Κληρονομησιμότητα: ο βαθμός στον οποίο μία συγκεκριμένη συμπεριφορά μπορεί να αποδοθεί σε γενετικούς παράγοντες.

Περιβάλλον & Κληρονομικότητα

Το περιβάλλον όπως και τα γονίδια λειτουργεί ως δημιουργός διαφορών ανάμεσα στα μέλη μίας οικογένειας.

Αδέλφια: 50% κοινά γονίδια. Όμως:

- ίδιο περιβάλλον – διαφορετική αντιμετώπιση
- διαφορετικό περιβάλλον

Συζήτηση

- Αφιερώστε λίγο χρόνο για να φέρετε στο νου σας 2-3 φίλους σας που γνωρίζετε και την οικογένειά τους.
- Σημειώστε τις προφανείς ομοιότητες ανάμεσα στα δικά τους εξωτερικά χαρακτηριστικά και εκείνα των γονιών τους.
- Τώρα σημειώστε ομοιότητες ανάμεσα σε συμπεριφορές τους και συμπεριφορές των γονιών τους.

Συζήτηση

- Έχετε ακούσει κάποιον να λέει: «Α, αυτό είναι στα γονίδιά τους», ή «Είναι στη φύση τους» ή «Είναι γεννημένοι για να το κάνουν αυτό»;
- Τι σημαίνει «γενετικό χαρακτηριστικό»;
- Ποια φαντάζεστε πως είναι μερικά γενετικά χαρακτηριστικά;

Συζήτηση

Είναι λέντε γενετικά χαρακτηριστικά τα παρακάτω;

- Η προσωπικότητα
- Το ύψος
- Οι σωματικές ικανότητες

Συζήτηση

Είναι λέντε γενετικά χαρακτηριστικά τα παρακάτω;

- Η ικανότητα ηγεσίας
- Η προτίμηση ενός σπορ
- Η προτίμηση ενός είδους μουσικής

Συζήτηση

Κάνετε μια λίστα με 10 χαρακτηρισμούς που θα χρησιμοποιούσατε για να περιγράψετε για τον εαυτό σας ως προς:

- Την προσωπικότητά σας
- Τις ικανότητές σας
- Τη σωματική σας εμφάνιση

Μόλις ολοκληρώσετε τη λίστα βάλτε Κ δίπλα στα χαρακτηριστικά που θεωρείτε κληρονομικά και Π σε εκείνα που πιστεύετε πως αναπτύξατε κατά την αλληλεπίδρασή σας με το περιβάλλον και τη ζωή. Εάν κάποια πιστεύετε πως είναι αποτέλεσμα και των δύο μπορείτε να βάλετε ΚΠ.

Ανάπτυξη: Περιβάλλον και κληρονομικότητα

Ανάπτυξη: Παράγοντες ανάπτυξης

- Εσωτερικοί (κληρονομικότητα)
- Εξωτερικοί (περιβάλλον)

Ανάπτυξη

- Η ανάπτυξη είναι αποτέλεσμα της δυναμικής αλληλεπίδρασης μεταξύ των κληρονομικών και περιβαλλοντικών παραγόντων.
- Ωρίμανση X Περιβαλλοντικές επιδράσεις = Ανάπτυξη

Ανάπτυξη

- Η αλληλεπίδραση γενετικών και περιβαλλοντικών παραγόντων είναι πολύπλοκη, διότι, εκτός των άλλων, ορισμένα γενετικά χαρακτηριστικά δεν ασκούν μόνο άμεση επίδραση στη συμπεριφορά του παιδιού, αλλά και έμμεση επίδραση στη διαμόρφωση του περιβάλλοντός του.
- Για παράδειγμα, ένα παιδί που είναι συνεχώς δύσθυμο και κλαίει διαρκώς (γνώρισμα προσωπικότητας που ίσως προέρχεται από γενετικούς παράγοντες) μπορεί να ασκήσει επίδραση στο περιβάλλον του με το να κάνει τους γονείς του τόσο ευαίσθητους στο κλάμα του ώστε να σπεύδουν να το καθησυχάζουν κάθε φορά που κλαίει. Έτσι, η αντίδραση των γονέων γίνεται περιβαλλοντική επίδραση στη μετέπειτα εξέλιξή του.

Ανάπτυξη

- Ομοίως, άτομα με παρόμοιο γενετικό ιστορικό (μονοζυγωτικοί δίδυμοι) μπορεί να παρουσιάσουν τελείως διαφορετική συμπεριφορά.

Πειραματικές προσεγγίσεις

Πειραματικές προσεγγίσεις/Τεχνικές μελέτης

- **Μελέτη με διατήρηση του περιβάλλοντος σταθερού**, ώστε οι αλλαγές του φαινοτύπου να αποδοθούν στα διαφορετικά γονίδια.
- **Μελέτη με διατήρηση του γονοτύπου σταθερού**, ώστε οι αλλαγές του φαινοτύπου να μπορούν να αποδοθούν στο διαφορετικό περιβάλλον.

Πειραματικές προσεγγίσεις/ Τεχνικές μελέτης

- **Μελέτες οικογενειών:** Συγκρίνουν μέλη μιας οικογένειας για να διαπιστωθεί πόσο μοιάζουν ως προς ένα ή περισσότερα χαρακτηριστικά.
- **Μελέτες διδύμων:** Σύγκριση μονοζυγωτικών (100% όμοια γονίδια) και διζυγωτικών (50% όμοια γονίδια) διδύμων. (βλ ταινία https://www.youtube.com/watch?v=XJezjkw1rZk&ab_channel=TIFFTrailers & <http://www.exile.gr/el/activities/three-identical-strangers/>)
- **Μελέτες υιοθεσιών:** Συγκρίνονται γενετικά συνδεδεμένα άτομα τα οποία έχουν ανατραφεί σε διαφορετικό οικογενειακό περιβάλλον, για να διαπιστωθεί κατά πόσο είναι η κληρονομικότητα ή το περιβάλλον που επηρεάζει ένα συγκεκριμένο χαρακτηριστικό.

Συμπέρασμα

Δεν κληρονομούμε ιδιότητες ή ψυχικά γνωρίσματα των προγόνων μας, αλλά προδιαθέσεις για την ανάπτυξη και διαμόρφωση ψυχικών γνωρισμάτων.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας